

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СХІДНОЄВРОПЕЙСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЛЕСІ УКРАЇНКИ

ОСВІТНЬО-НАУКОВА ПРОГРАМА
«Соціокультурна аналітика»
підготовки третього рівня вищої освіти
за спеціальністю 034 Культурологія
галузі знань 03 Гуманітарні науки

ЗАТВЕРДЖЕНО ВЧЕНОЮ РАДОЮ

Голова вченої ради

_____ /проф. Цьось А. В./
(протокол №__ від “__” _____ 2020 р.

Освітньо-наукова програма введена в дію з _____ 2020 р.

Ректор _____ /проф. Цьось А. В./
(протокол №__ від “__” _____ 2020 р.

Луцьк – 2020

ЛИСТ ПОГОДЖЕННЯ
освітньо-наукової програми

Галузь знань	<i>03 Гуманітарні науки</i>
Спеціальність	<i>034 Культурологія</i>
Програма	Соціокультурна аналітика
Рівень вищої освіти	<i>третій (освітньо-науковий)</i>

ПОГОДЖЕНО

Проректор з науково-педагогічної
роботи та міжнародної співпраці
Східноєвропейського національно-
го університету імені Лесі Українки

_____ Л.В.Засекіна

« ____ » _____ 2020 р.

ПОГОДЖЕНО

Проректор з навчальної роботи та рек-
рутації Східноєвропейського націона-
льного університету імені Лесі Украї-
нки

_____ Ю. В. Громик

« ____ » _____ 2020 р.

Гарант науково-освітньої програми
доктор філософських наук, професор

В.Ю.Головей

1. Загальна характеристика (спрямованість) освітньо-наукової програми «Соціокультурна аналітика» зі спеціальності 034 Культурологія

Навчання в аспірантурі передбачає виконання освітньо-наукової програми вищого навчального закладу зі спеціальності «Культурологія» та самостійне проведення наукового дослідження під керівництвом наукового керівника. Усі аспіранти, незалежно від форми навчання, зобов'язані відвідувати аудиторні заняття (під час сесійних періодів) і проходити усі форми поточного та підсумкового контролю, передбачені навчальним планом та освітньо-науковою програмою аспірантури вищого навчального закладу.

Освітньо-наукова програма «Соціокультурна аналітика» зі спеціальності 034 Культурологія на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти передбачає здобуття особою теоретичних знань, умінь, навичок та інших компетентностей, достатніх для продукування нових ідей, розв'язання комплексних проблем у галузі професійної та / або дослідницько-інноваційної діяльності, оволодіння методологією наукової та педагогічної діяльності, а також проведення власного наукового дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення. Обов'язковою складовою освітньо-наукової програми є підготовка та публікація не менше однієї статті в науковому виданні, яке включене до міжнародної наукометричної бази Scopus (або до іншої міжнародної бази, визначеної для окремої спеціальності).

Освітньо-наукова програма «Соціокультурна аналітика» зі спеціальності 034 Культурологія підготовки доктора філософії містить освітню та наукову складові.

Освітня складова (навчальний план) освітньо-наукової програми підготовки докторів філософії складається з 58 кредитів ЄКТС і охоплює не менше трьох навчальних складових, в результаті засвоєння яких здобувач повинен:

- оволодіти глибинними професійними знаннями, термінологією з досліджуваного наукового напрямку, науковим і культурним кругозором рівня здобувача наукового ступеня доктора філософії, зокрема шляхом засвоєння знань основних концепцій, теоретичних та практичних проблем, історії розвитку культурології та сучасним станом розвитку наукової літератури за обраною спеціальністю; оволодіти загальнонауковими (філософськими) компетентностями, спрямованими на формування системного наукового світогляду, професійної етики та загального культурного кругозору (обсяг цієї навчальної складової становить не менше 18 кредитів ЄКТС);
- набути мовних компетентностей, достатніх для представлення наукових результатів іноземною мовою в усній та письмовій формі, а також для повного розуміння іноземних

наукових текстів з відповідної спеціальності (обсяг цієї навчальної складової становить не менше 20 кредитів ЄКТС);

- оволодіти універсальними навичками дослідника, зокрема методологією і методами наукового аналізу, усної та письмової презентації результатів власного наукового дослідження українською мовою, застосування сучасних інформаційних технологій у науковій діяльності, організації та проведення навчальних занять, управління науковими проектами та / або складення пропозицій щодо фінансування наукових досліджень, реєстрації прав інтелектуальної власності (орієнтований обсяг такої освітньої складової становить не менш як 9 кредитів ЄКТС);

- набути необхідних практичних професійних навиків викладацької діяльності у вищих навчальних закладах, на основі отриманих теоретичних знань зі спеціальності і сучасних методів викладання у вищій школі вміти організовувати різноманітні форми навчальних занять зі студентами (орієнтований обсяг циклу практичної підготовки становить не менш як 4 кредитів ЄКТС).

Наукова складова програми підготовки передбачає проведення наукових досліджень за затвердженою темою. Теми наукових досліджень аспірантів повинні бути сформульовані таким чином, щоб забезпечити цілеспрямоване формування їх індивідуального навчального плану і конкретну роботу у дослідницькому напрямку з першого року навчання в аспірантурі. Ступінь доктора філософії присуджується спеціалізованою вченою радою вищого навчального закладу в результаті успішного виконання здобувачем вищої освіти відповідної освітньо-наукової програми та публічного захисту дисертації у спеціалізованій вченій раді.

2. Нормативні посилання

1. Закон України від 01.07.2014 р. № 1556-VII «Про вищу освіту».
2. Закон України від 26.11.2015 р. № 848-VIII «Про наукову і науково-технічну діяльність».
3. Постанова КМУ від 23.11.2011 р. № 1341 «Про затвердження Національної рамки кваліфікацій».
4. Постанова КМУ від 30.12.2015 р. № 1187 «Про затвердження Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності закладів освіти».
5. Постанова КМУ від 29.04.2015 р. № 266 «Про затвердження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти».
6. Постанова КМУ від 01.02.2017 р. № 63 «Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 29 квітня 2015 р. №266 «Про затвердження переліку

галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти».

7. Наказ МОН від 06.11.2015р. № 1151 «Про особливості запровадження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 29 квітня 2015 р. №266».

3. Зміст освітньо-наукової програми

Освітньо-наукова програма «Соціокультурна аналітика» зі спеціальності 034 Культурологія підготовки доктора філософії включає:

- обов'язкове прослуховування аспірантами загальнонаукових і спеціальних курсів, пов'язаних з науковою діяльністю;
- навчання суміжних навичок та розвиток індивідуальних здібностей;
- проведення якісного дослідження і підготовки дисертації до захисту перед спеціалізованою радою.

Освітньо-наукова програма забезпечує підготовку аспіранта у трьох вимірах:

1) *загальному* (включає світоглядну і мовну підготовку – так звані універсальні компетентності дослідника), 2) *спеціальності* (відповідно до Переліку галузей знань та спеціальностей), 3) *спеціалізації* (їх на одній кафедрі може бути декілька, і тому не менше 25 % навчального плану аспіранта має складатися з вибіркових навчальних дисциплін/модулів).

Програма розрахована на чотири роки:

Перший рік навчання – загальнонаукові дисципліни; дисципліни за спеціальностями; гуманітарні дисципліни; дисципліни вільного вибору; науково-дослідна робота; проміжний контроль.

Другий рік навчання – дисципліни за спеціальностями; гуманітарні дисципліни; дисципліни фундаментальної підготовки; дисципліни самостійного вибору ВНЗ; дисципліни практичної підготовки; дисципліни вільного вибору; науково-дослідна робота; педагогічна практика; проміжний контроль.

Третій рік навчання – дисципліни фундаментальної підготовки; дисципліни самостійного вибору ВНЗ; дисципліни практичної підготовки; дисципліни вільного вибору; науково-дослідна робота; проміжний контроль; кандидатські іспити.

Четвертий рік навчання – науково-дослідна робота; кандидатські іспити; захист дисертації.

5. Мета і завдання освітньо-наукової програми

Мета ОНП – забезпечити умови формування і розвитку аспірантами програмних компетентностей, що дадуть їм змогу оволодіти основними знаннями, вміннями, навичками, необхідними для здійснення оригінального дисертаційного дослідження з актуальної культурологічної проблематики.

Завдання освітньо-наукової програми на третьому рівні вищої освіти полягають у здійсненні фундаментальної теоретичної та практичної підготовки висококваліфікованих кадрів, які б набули глибоких міцних знань для виконання професійних завдань та обов'язків науково-дослідницького та інноваційного характеру в галузі сучасної культурології, а також педагогіки та методики вищої освіти, здатності до самостійної науково-педагогічної діяльності в умовах вищих навчальних закладів різного рівня акредитації.

6. Стиль і методика викладання освітніх дисциплін, система оцінювання

Освітній процес здійснюється за такими формами: навчальні заняття; самостійна робота; практична підготовка; контрольні заходи. Кожна з цих форм передбачає специфічний стиль і методику викладання.

Основні види навчальних занять:

- лекція;
- практичне, семінарське, індивідуальне заняття;
- консультація.

Основні методики викладання: словесні (розповідь, пояснення, бесіда), наочні (слайди, презентації), індивідуально-груповою робота.

Лекція – основна форма проведення навчальних занять у вищому навчальному закладі, призначених для засвоєння теоретичного матеріалу. Як правило, лекція є елементом курсу лекцій, який охоплює основний теоретичний матеріал окремої або кількох тем навчальної дисципліни. Тематика курсу лекцій визначається робочою навчальною програмою. Під час лекції практикують як словесні (розповідь, пояснення, бесіда), так і наочні методики викладання.

Практичне заняття – форма навчального заняття, при якій викладач організовує детальний розгляд здобувачем окремих теоретичних положень навчальної дисципліни та формує вміння і навички їх практичного застосування шляхом індивідуального виконання здобувачем відповідно до сформульованих завдань. Практичні заняття проводяться в аудиторіях або в навчальних лабораторіях, оснащених необхідними технічними засобами навчання, обчислювальною технікою. Перелік тем практичних занять визначається

робочою навчальною програмою дисципліни. Проведення практичного заняття ґрунтується на попередньо підготовленому методичному матеріалі – тестах для виявлення рівня оволодіння здобувачами необхідними теоретичними положеннями, наборі завдань різної складності для розв'язання їх здобувачами на занятті. Вказані методичні засоби готуються викладачем, якому доручено проведення практичних занять, за погодженням з лектором цієї навчальної дисципліни. Практичне заняття включає проведення попереднього контролю знань, знань, умінь і навичок здобувачів, постановку загальної проблеми викладачем та її обговорення за участю здобувачів, розв'язання завдань з їх обговоренням, розв'язання контрольних завдань, їх перевірку, оцінювання. Оцінки, отримані здобувачами за окремі практичні заняття враховуються при виставленні підсумкової оцінки з даної навчальної дисципліни.

Семінарське заняття – форма навчального заняття, при якій викладач організовує дискусію навколо попередньо визначених тем, до котрих здобувачі готують тези виступів на підставі індивідуально виконаних завдань (рефератів). Семінарські заняття проводяться в аудиторіях або в навчальних кабінетах з однією академічною групою. Перелік тем семінарських занять визначається робочою навчальною програмою дисципліни. На кожному семінарському занятті викладач оцінює підготовлені здобувачами реферати, їх виступи і активність у дискусії, уміння формулювати і відстоювати свою позицію тощо. Підсумкові оцінки за кожне семінарське заняття вносяться у відповідний журнал. Отримані здобувачами оцінки за окремі семінарські заняття враховуються при виставленні підсумкової оцінки з даної навчальної дисципліни.

Індивідуальне навчальне заняття проводиться з окремими здобувачами з метою підвищення рівня їх підготовки та розкриття індивідуальних творчих здібностей. Індивідуальні навчальні заняття організовуються за окремим графіком з урахуванням індивідуального навчального плану здобувача і можуть охоплювати частину або повний обсяг занять з однієї або декількох навчальних дисциплін, а в окремих випадках – повний обсяг навчальних занять для конкретного рівня. Види індивідуальних навчальних занять, їх обсяг, форми та методи проведення, форми та методи поточного і підсумкового контролю зазначаються в індивідуальному навчальному плані здобувача.

Консультація – форма навчального заняття під час якого здобувач отримує відповіді від викладача на конкретні запитання або пояснення певних теоретичних положень чи аспектів їх практичного застосування. Консультація може бути індивідуальною або проводитися для групи здобувачів з питань, пов'язаних із виконанням індивідуальних завдань, чи з теоретичних питань навчальної дисципліни. Обсяг часу, відведений викладачу для проведення консультацій з конкретної дисципліни, визначається

навчальним планом.

Самостійна робота здобувачів є основним засобом оволодіння навчальним матеріалом у час, вільний від обов'язкових навчальних занять. Навчальний час, відведений для самостійної роботи здобувачів, регламентується навчальним планом. Зміст самостійної роботи здобувачів над конкретною дисципліною визначається робочою навчальною програмою дисципліни, методичними матеріалами, завданнями та вказівками викладача.

Самостійна робота здобувачів забезпечується системою навчально-методичних засобів, передбачених для вивчення конкретної навчальної дисципліни: підручник, навчальні та методичні посібники, конспекти лекцій викладачів, практикум тощо. Методичні матеріали для самостійної роботи повинні передбачати можливість проведення самоконтролю з боку здобувачів. Для самостійної роботи також рекомендується відповідна наукова та фахова монографічна і періодична література. Самостійна робота над засвоєнням навчального матеріалу з конкретної дисципліни може виконуватися у бібліотеці університету, навчальних кабінетах, комп'ютерних класах (лабораторіях), а також в домашніх умовах. У необхідних випадках ця робота проводиться відповідно до заздалегідь складеного графіка, що гарантує можливість індивідуального доступу здобувача до потрібних дидактичних засобів. Графік доводиться до відома здобувачів на початку поточного семестру. При організації самостійної роботи з використанням складного обладнання чи устаткування, складних систем доступу до інформації (наприклад, комп'ютерних баз даних, систем автоматизованого проектування тощо) передбачається можливість отримання необхідної консультації або допомоги з боку фахівця. Навчальний матеріал навчальної дисципліни, передбачений робочим навчальним планом для засвоєння здобувачами в процесі самостійної роботи, виноситься на підсумковий контроль поряд з навчальним матеріалом, який опрацьовується під час проведення навчальних занять.

Методи контролю і оцінювання навчальних досягнень: усне опитування, тестування, творчі роботи, прилюдний захист тощо.

Знання та уміння слухачів оцінюється під час:

- усної відповіді на поставлені питання, презентації на практичному чи семінарському занятті (кожному аспіранту відведено 15 хвилин на презентацію та 5 — на запитання), критеріями оцінювання є зміст, спосіб подачі матеріалу, оригінальність і інноваційні методи аналізу процесів, що розглядаються;
- написання реферату (критеріями оцінювання є: актуальність змісту, самостійність, аналітичні здібності, ступінь і форма узагальнення матеріалу, глибина критичних

- зауважень, різноманітність і обґрунтованість пропозицій щодо удосконалення визначеної соціальної програми);
- виконання самостійної роботи (практичних, тестових завдань, творчих робіт та ін.).

7. Наукова складова програми

Наукова складова освітньо-наукової програми передбачає проведення власного наукового дослідження під керівництвом одного або двох наукових керівників та оформлення його результатів у вигляді дисертації.

Дисертація на здобуття ступеня доктора філософії зі спеціальності 034 Культурологія за освітньо-науковою програмою «Соціокультурна аналітика» є самостійним розгорнутим дослідженням, що пропонує розв'язання актуального наукового завдання в цій галузі знань або на межі споріднених галузей, результати якого становлять оригінальний внесок у розвиток культурологічної проблематики та оприлюднені у відповідних публікаціях.

Невід'ємною складовою освітньо-наукової програми аспірантури є підготовка та публікація наукових статей, зокрема не менше однієї статті в науковому виданні, яке включене до міжнародної наукометричної бази Scopus (або до іншої міжнародної бази, визначеної для окремої спеціальності); участь у регіональних, всеукраїнських і міжнародних наукових конференціях, симпозіумах, семінарах тощо.

Аспіранти мають право також брати участь у конкурсах на отримання грантової підтримки наукових досліджень та стипендій, заснованих на честь видатних діячів науки, освіти, культури, громадських діячів, а також заснованих Президентом України, Кабінетом Міністрів України, державними чи недержавними органами, підприємствами, установами чи організаціями.

Аспіранти проводять наукові дослідження згідно з індивідуальним планом наукової роботи, в якому визначаються зміст, термін виконання та обсяг наукових робіт, а також запланований термін захисту дисертації протягом часу навчання в аспірантурі.

Індивідуальний план наукової роботи погоджується здобувачем з його науковим керівником та затверджується вченою радою вищого навчального закладу.

8. Педагогічна практика

Мета практики: формування готовності аспірантів до викладацької діяльності у вищих навчальних закладах.

Завдання практики:

- розвивати професійні вміння та навички педагогічної діяльності викладача;
- залучати аспірантів до різноманітних форм навчальної роботи в якості викладача;
- розвивати вміння викладати різні теми відповідних курсів за допомогою форм і методів роботи у вищій школі;
- формувати уявлення про гуманістичний підхід до особистості студента як суб'єкта виховної діяльності;
- залучати практикантів до науково-методичної роботи викладача вищого навчального закладу;
- формувати відповідальне ставлення до ролі викладача, прагнення поповнювати знання, підвищувати професійну майстерність, уміння навчати студентів відповідно до потреб демократичного суспільства.

Аспіранту-асистенту необхідно **знати**:

- структуру курсів фахових навчальних дисциплін;
- теоретичні основи змісту фахової навчальної дисципліни;
- методику роботи за певними фаховими дисциплінами;
- організацію навчального процесу за кредитно-модульною системою;
- систему та критерії оцінювання знань студентів, положення про рейтингову систему оцінювання знань.

Аспіранту-асистенту необхідно **вміти**:

- організовувати різноманітні форми занять зі студентами;
- володіти теоретичними знання;
- у доступній формі викладати теоретичний та методичний матеріал;
- добирати наочний та ілюстративний матеріал до теми;
- розробляти практичні завдання для студентів;
- спонукати студентів до активної роботи в різноманітних формах аудиторних занять;
- проводити зі студентами виховні заходи.

Організація практики

Організацію практики здійснює загальний керівник педагогічної практики, групові керівники.

Консультації аспірантів-асистентів проводять також викладачі-консультанти педагогічного факультету з предметів психолого-педагогічного циклу і фахових методик. З вищезазначених предметів аспіранти повинні підготувати та провести навчальні заняття у різних формах: лекції, семінарські, практичні; керувати самостійною роботою студентів, написанням творчих робіт.

Зміст практики

Зміст роботи асистентів-практикантів реалізується за такими напрямками: навчальна робота, організація виховної роботи зі студентами, науково-методична робота.

Практика будується на принципах комплексності і цілісного характеру діяльності, які допускають, що всі вміння, які формуються, носять інтегрований характер.

Структурними компонентами практики є:

- спостереження за демонстрацією викладачем наставником методів і прийомів організації різних видів навчальної роботи зі студентами;
- ознайомлення з організацією навчальних занять за кредитно-модульною системою;
- закріплення професійно-значущих вмінь та навичок педагогічної діяльності викладача;
- аналіз та самоаналіз, оцінка і самооцінка педагогічних дій.

У процесі практики аспіранти складають індивідуальний план роботи і ведуть щоденник практики.

Аспіранти спостерігають та аналізують різні види роботи викладача. Протягом практики вони:

- відвідують не менше 10-ти год. навчальних занять, які проводять викладачі;
- аналізують не менше 10-ти год. навчальних занять, які проводять аспіранти-практиканти;
- відвідують 1-2 позааудиторні заходи;
- спостерігають засідання випускових кафедр (відповідно до спеціальності);
- присутні на засіданні методичної ради.

Асистенти-практиканти самостійно виконують наступне:

- проводять 6 навчальних занять;
- проводять 1-2 виховних заходи за планами кураторів груп;
- беруть участь в одній з форм методичної роботи викладача вищу(науково-практичні конференції, педагогічні читання, організація методичних виставок у навчальних кабінетах, огляд науково-методичної літератури за змістом конкретного навчального предмету тощо).

Важливим напрямком асистентської практики є спостереження за навчальними заняттями, проведеними викладачами вузу, їх аналіз. У цьому контексті аспіранти повинні визначити ефективність занять:

- оцінити професійні та основні особистісні якості викладача;
- визначити рівень розвитку загально-навчальних та спеціальних вмінь та навичок студентів, міру пізнавальної активності, оцінити зміст діяльності викладача і студента, використання інноваційних технологій вищої школи, кредитно-модульної системи;

- визначити ефективність способів діяльності викладача і студента під час занять;
- оцінити мету і результати проведеного заняття.

Основою асистентської практики є самостійне проведення занять у вищому навчальному закладі. Діяльність викладача-практиканта, його компетентність визначається багатьма параметрами. Це, насамперед, науково-теоретична підготовка; методична; психолого-педагогічна.

Після визначення теми і виду навчального заняття, вивчення літератури аспіранти складають конспект. З аспірантами проводять індивідуальні заняття з метою підвищення їх підготовки та розкриття індивідуальних творчих здібностей.

Асистенти-практиканти консультуються з викладачами ВНЗ. Консультації проводяться відповідно до затвердженого графіку. Конспект навчального заняття чи виховного заходу затверджується викладачем не пізніше, ніж за два дні до його проведення (останні два навчальні заняття аспіранти можуть підготувати і провести самостійно).

9. Проміжна та підсумкова атестації

Атестації аспірантів охоплюють різноманітні контрольні заходи (проміжний та підсумковий контроль).

Проміжний контроль здійснюється під час проведення практичних та семінарських занять і має на меті перевірку рівня підготовки здобувачів до виконання конкретної роботи. Форма проведення поточного контролю під час навчальних занять і система оцінювання рівня знань визначається відповідною кафедрою та Положенням про систему оцінювання навчальних досягнень аспірантів.

Підсумковий контроль проводиться з метою оцінювання результатів навчання на окремих його завершальних етапах. Підсумковий контроль включає семестровий контроль та атестацію здобувача. Підсумковий контроль з навчальної дисципліни проводиться відповідно до навчального плану у формі семестрового диференційованого заліку чи семестрового екзамену.

Семестровий екзамен (іспит) – це форма підсумкового контролю засвоєння здобувачами теоретичного та практичного матеріалу з дисципліни.

Семестровий диференційований залік – це форма підсумкового контролю, що полягає в оцінці засвоєння студентом навчального матеріалу з певної дисципліни виключно на підставі результатів виконаних індивідуальних завдань. Залік передбачає обов'язкову присутність на ньому здобувача та виставляється на останньому семінарському занятті.

Здобувач вважається допущеним до підсумкового контролю з конкретної навчальної

дисципліни, якщо він виконав усі види робіт, передбачені навчальним планом.

Екзамен складається в період екзаменаційних сесій, передбачених навчальним планом. Екзамен проводиться відповідно до розкладу, який доводиться до відома викладачів і здобувачів не пізніше, як за місяць до початку сесії.

Підсумкова атестація здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії на завершальному етапі здійснюється постійно діючою, або спеціалізованою вченою радою, утвореною для проведення разового захисту, на підставі публічного захисту наукових досягнень у формі дисертації. Обов'язковою умовою допуску до захисту є успішне виконання аспірантом його індивідуального навчального плану.

10. Внутрішня та зовнішня системи забезпечення якості освітньої та наукової складових підготовки докторів філософії

На виконання статті 16 Закону України «Про вищу освіту» система внутрішнього забезпечення якості освітньої та наукової складових підготовки докторів філософії передбачає здійснення в університеті таких процедур і заходів:

- визначення принципів і процедур забезпечення якості вищої освіти та ухвалення їх вченою радою університету;
- здійснення моніторингу та періодичного перегляду освітніх програм;
- щорічне оцінювання здобувачів, науково-педагогічних працівників вищого навчального закладу та регулярне оприлюднення результатів таких оцінювань на офіційному веб-сайті університету, на інформаційних стендах та в будь-який інший спосіб;
- забезпечення підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників;
- забезпечення наявності необхідних ресурсів для організації освітнього процесу, в тому числі самостійної роботи здобувачів, за кожною освітньою програмою;
- забезпечення наявності інформаційних систем для ефективного управління освітнім процесом;
- забезпечення публічності інформації про освітні програми, ступені вищої освіти та кваліфікації;
- забезпечення ефективної системи запобігання та виявлення академічного плагіату у наукових працях працівників вищих навчальних закладів і здобувачів.

Система внутрішнього забезпечення університетом якості освітньої та наукової складових підготовки докторів філософії з гуманітарних наук за його поданням оцінюється Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти, або акредитованими незалежними установами оцінювання та забезпечення якості вищої освіти на предмет її відповідності вимогам до системи забезпечення якості вищої освіти,

що затверджуються Національним агентством із забезпеченням якості вищої освіти.

11. Результати навчання науково-дослідної роботи аспірантів

Результатом навчання аспірантів є успішно складені семестрові екзамени та заліки, а також кандидатський мінімум. Результатом науково-дослідної роботи аспірантів є успішний захист дисертації. Стан готовності дисертації до захисту визначається науковим керівником (або консенсусним рішенням двох керівників). Обов'язковою умовою допуску до захисту є успішне виконання аспірантом його індивідуального навчального плану.

Здобувачі вищої освіти ступеня доктора філософії захищають дисертації, як правило, у постійно діючій спеціалізованій вченій раді з відповідної спеціальності, яка функціонує у вищому навчальному закладі, де здійснювалась підготовка аспіранта.

Завершена дисертаційна робота повинна містити аналіз та теоретичну розробку (моделювання та дослідження процесів і об'єктів) актуальних проблем науки, наукову новизну й теоретичну цінність результатів дослідження, практичну апробацію отриманих результатів, оприлюднення їх на конференціях і семінарах регіонального, всеукраїнського та міжнародного рівня, наявність публікацій системи дослідження у фахових виданнях та виданнях зареєстрованих у міжнародних науко-метричних базах.

12. Програмні (загальні та фахові) компетентності випускників аспірантури

Загальні програмні компетентності:

- Обізнаність та розуміння філософсько-світоглядних основ, сучасних тенденцій, напрямків і закономірностей розвитку вітчизняної науки в умовах глобалізації й інтернаціоналізації.
- Володіння загальною та спеціальною методологією наукового пізнання, застосування здобутих знань у практичній діяльності.
- Опанування навичок проведення аналітичної та експериментальної наукової діяльності; організація планування та прогнозування результатів наукових досліджень.
- Ініціювання та виконання наукових досліджень, результатом яких є отримання нових знань.
- Генерування нових ідей (креативність), абстрактне мислення, вміння пристосовуватись до нових умов та ситуацій.
- Досконале володіння українською та іноземними мовами з метою здійснення наукової комунікації, міжнародного співробітництва, відстоювання власних наукових поглядів.
- Здатність спілкуватись з різними цільовими аудиторіями, використовуючи

відповідну лексику, методи, техніки та прийоми.

- Досконале володіння сучасними інформаційними та комунікаційними технологіями, включаючи методи отримання, обробки та зберігання наукової інформації.
- Набуття ораторської майстерності для захисту наукових результатів, публічного виступу на вітчизняних та міжнародних наукових форумах, конференціях і семінарах.
- Удосконалення педагогічної майстерності, педагогічної техніки, професійних вмій майбутніх вчених, викладачів вищої школи.

Фахові програмні компетентності:

- Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми, організовувати, планувати, реалізовувати та презентувати наукове дослідження фундаментального та / або прикладного спрямування з проблем публічного управління та адміністрування.
- Спроможність аналізувати, оцінювати та порівнювати різноманітні теорії, концепції та підходи з предметної сфери наукового дослідження, робити відповідні висновки, надавати пропозиції та рекомендації.
- Здатність формулювати та вирішувати сучасні наукові та практичні проблеми, організовувати і проводити науково-дослідну та експериментально-дослідницьку діяльність за обраним напрямом.
- Пошук, обробка, аналіз і контекстуалізація значного обсягу наукової інформації з різних джерел, інтерпретація результатів наукових досліджень.
- Виконання оригінальних наукових досліджень з питань теорії та історії культури на високому фаховому рівні, досягнення наукових результатів, що створюють нові знання, з акцентом на актуальних загальнокультурних проблемах з використанням новітніх методів наукового пошуку.

12. Урахування відповідності запланованих результатів навчальної та наукової діяльності потребам ринку праці та потенційним роботодавцям

Ринок праці завжди потребуватиме висококваліфікованих професіоналів, які володіють глибокими знаннями і навиками в різних сферах: науково-дослідній, викладацькій, суспільно-гуманітарній, соціокультурній, у сфері засобів масової інформації. З метою забезпечення високої якості освітньої та наукової підготовки аспірантів у СНУ планується запровадити комплексне співробітництво із зацікавленими підприємствами і організаціями – стратегічними партнерами шляхом об'єднання інтелектуального потенціалу, творчих, матеріальних, фінансових і корпоративних ресурсів партнерів-роботодавців. Основними завданнями співробітництва є: прогнозування потреб ринку праці і забезпечення працевлаштування випускників; спільна розробка змісту,

інформаційно-методичного і матеріально-технічного забезпечення вибіркової складової навчальних програм з предметів, включених до ОНП та оцінка їх якості; спільна реалізація та ресурсна підтримка навчальних програм, оцінка якості підготовки випускників; залучення аспірантів до реальної виробничої і дослідницької діяльності у закладах, організаціях, установах сфери культури та мистецтва.

13. Перспективи працевлаштування випускників аспірантури

Випускники аспірантури спеціальності 034 «Культурологія» мають наступні можливості й перспективи працевлаштування. Вимогами до працевлаштування є успішне завершення навчання в аспірантурі та володіння вміннями та навичками як викладацької і науково-теоретичної дослідницької діяльності, так і практичної роботи в різних галузях управління та організації культурної сфери, зокрема: у навчальних закладах і дослідницьких установах різних рівнів, в органах державної влади і місцевого самоврядування, громадських організаціях, у сфері медіа-комунікацій тощо.

Основні посади, місця роботи: викладач вищого навчального закладу (коледжу, інституту, академії, університету тощо). Молодший науковий співробітник, науковий співробітник; науковий співробітник-консультант у науково-дослідних інститутах. Аналітик в галузі європейської і вітчизняної культури. Консультант з питань української культури та регіональних осередків культури. Фахівець з питань гендерної культурології та медіа культури. Аналітик у сфері стратегій управління культурою та організації діяльності закладів культури і мистецтв. Журналіст, телеведучий, редактор на радіо, телебаченні, у друкованих та Інтернет-медіа. Керівник і менеджер соціокультурних проектів. Куратор арт-галерей, виставкових проектів, мистецьких акцій. Фахівець у сфері художньої критики, театрознавства та музеєзнавства. Фахівець з питань культури у виконавчих органах державної влади і місцевого самоврядування. Консультант у сфері вивчення, аналізу та оцінки культурно-історичних пам'яток і цінностей, творів мистецтва. Експерт з питань міжкультурних та міжетнічних відносин. Науковий співробітник музею історії культури та мистецтва.

14. Орієнтовна проблематика наукових досліджень за спеціальністю 034 «Культурологія»:

- Повсякденність як вимір буття культури.
- Тілесні культурні практики в структурах повсякденності.
- Еволюція архітектурних форм в контексті культури як репрезентація світовідношення.
- Трансформація образів любові в контексті західноєвропейської філософсько-культурної традиції.

- Еволюція філософсько-світоглядних засад православного іконографічного канону.
- Феномен медіакультури та медіареальності в контексті інформаційного суспільства.
- Філософсько-культурологічний аналіз феномену відчуження: ретроспективний досвід ХХ століття.
- Проблеми теодицеї у культурному розвитку Сходу.
- Християнська теодицея як культурологічна проблема.
- Ідея ненасильства як перетворюючий чинник соціокультурного буття.
- Розкриття специфіки втілення дилеми «традиція – новація» в культурі постмодерну.
- Особливості трактування соціокультурних явищ в гуманістичному психоаналізі Е.Фромма.
- Вплив масової комунікації на розвиток культури інформаційного суспільства.
- «Маска» як феномен культури: історична динаміка соціокультурних функцій.
- Філософсько-культурологічний вимір творчості Ліни Костенко.
- Феномен сучасного тероризму: соціокультурний контекст.
- Концепція гри як вихідного елемента в творенні субкультури.
- Проблематика аккультурації у сучасній культурній антропології.
- Трансформація соціокультурних функцій медіа в контексті сучасних глобалізаційних процесів.
- Медіатизація культури як феномен інформаційного суспільства.
- Феномен фотографії в контексті культури.
- Вплив віртуалізації на формування культурної ідентичності.
- Крос-культурні впливи в хореографічній культурі Волині.
- Трансформації художньої культури в інформаційному суспільстві.
- Особливості міжкультурної комунікації в епоху цифрових медіа.
- Культурно-антропологічні трансформації в сучасній медіареальності.
- Феномен телебачення в контексті сучасної медіакультури.
- Мистецтво «нових медіа»: діалектика соціокультурних функцій.
- Креативний потенціал культурних індустрій: світовий та український досвід.

15. Розподіл змісту освітньо-наукової програми та навчальний час за дисциплінами

15.1. Розподіл змісту освітньо-наукової програми за циклами

№ з/п	Цикл підготовки	Обсяг навчального навантаження аспіранта (кредитів /%)		
		Нормативні навчальні дисципліни	Вибіркові компонент и освітньої програми	Всього за весь термін навчання
1.	Цикл загальної підготовки (загальні компетентності аспіранта)	20		20
2.	Цикл професійно-наукової підготовки (фахові компетентності аспіранта)	20		20
3	Цикл вибіркового навчальних дисциплін		18	18
Всього за весь термін навчання		40	18	58

15.2. Розподіл змісту освітньо-наукової програми та навчальний час за дисциплінами

Код н/д	Компоненти освітньої програми	Кількість кредитів / годин	Форма підсумк. контролю
1. Обов'язкові компоненти освітньої програми			
<i>1.1. Цикл дисциплін, що забезпечують загальні компетентності аспіранта</i>			
ОК 1.	Іноземна мова/Українська мова як іноземна*	8 / 240	залік, екзамен
ОК 2	Академічна доброчесність та наукова етика	3 / 90	залік
ОК 3	Філософія та методологія науки	6 / 180	залік, екзамен
ОК 4	Педагогічні основи професійно-комунікативної компетентності	3 / 90	залік
	Всього за цикл:	20 / 600	
2. Цикл професійної наукової підготовки			
<i>2.1. Цикл дисциплін, що забезпечують спеціальні (фахові) компетентності аспіранта</i>			
ОК 5.	Методологія соціокультурної аналітики	6 / 180	залік, екзамен
ОК 6.	Культурна антропологія	6 / 180	залік, екзамен
ОК 7.	Українська культура у світовому контексті	6 / 180	залік, екзамен
ОК 8.	Педагогічна практика	2 / 60	залік
	Всього за цикл:	20 / 600	
3. Цикл вибірових навчальних дисциплін			
<i>3.1. Цикл дисциплін, що забезпечують загальні компетентності аспіранта</i>			
ВБ 1.	Інформаційний пошук і робота з бібліотечними ресурсами	3 / 90	залік
ВБ 2.	Академічна риторика		залік
ВБ 3.	Аналіз даних	3 / 90	залік
ВБ 4.	Математичні методи, моделі та інформаційні технології у наукових дослідженнях		залік
ВБ 5.	Промоція наукового продукту та управління проектами	3 / 90	залік
ВБ 6.	Технології інтерактивного навчання		залік
ВБ 7.	Бізнес-моделювання наукових досліджень		залік
ВБ 8.	Методологія та організація наукових досліджень		залік
	Всього за цикл:	9 / 270	
<i>3.2. Цикл дисциплін, що забезпечують спеціальні (фахові) компетентності аспіранта</i>			
ВБ 9	Культурна політика	3 / 90	залік
ВБ 10	Комунікативні виміри культури		залік
ВБ 11	Соціокультурне проектування і прогнозування	3 / 90	залік
ВБ 12	Культура постмодерну		залік
ВБ 13	Тематич. курс з магістерської програми за вибором	3 / 90	залік
	Всього за цикл:	9 / 270	
	Всього за освітню програму	58 / 1740	

15. Анотації дисциплін

1.1. Іноземна мова

Сучасні вимоги до підготовки майбутнього науковця потребують від нього бути плідним учасником міжкультурної комунікації; мати необхідні навички та вміння професійного, ділового та ситуативного спілкування в усній і письмовій формах; бути спроможним отримувати новітню фахову інформацію через іноземні джерела.

Загальною **метою** викладання та вивчення дисципліни є підготовка конкурентних фахівців і креативних особистостей до ефективної комунікації іноземною мовою у навчальному, науковому і професійному оточенні.

Курс «англійська мова» за рівнем, що відповідає загальноєвропейським стандартам B2+, розрахований на 3 семестри (240 год. / 8 кредитів ЕСТБ).

Зміст програми спрямований на формування професійної комунікативної компетентності, що розглядається як мовна поведінка, яка вимагає набуття лінгвістичної компетенції (мовленнєвих знань та умінь), соціолінгвістичної та прагматичної компетенції. Значна увага при цьому приділяється формуванню та вдосконаленню володіння різними видами мовленнєвої діяльності, а саме рецепції (сприйманню), продукції, інтеракції та медіації (усній або писемній).

По закінченні курсу аспіранти повинні **знати:**

- іноземну мову на рівні не нижче B2;
- основні прийоми пошуку та аналізу наукової інформації;
- основи теорії дискурсу та тексту;
- структуру написання наукових повідомлень, офіційних/неофіційних листів, звітів, есе, анотацій до наукових статей;

вміти:

- усвідомлено розуміти специфіку іноземного наукового дискурсу і його основних жанрів;
- ефективно використовувати іноземну мову для здобуття і передачі фахової інформації;
- анотувати та реферувати іноземну та україномовну літературу за фахом іноземною мовою;
- репрезентувати результати власних наукових досліджень іноземною мовою у писемній формі.

Місце у структурно-логічній схемі дисциплін: нормативна дисципліна, викладається протягом 1-3 семестрів.

Кількість кредитів: 8.

Форма контролю: залік – 1-2 семестр, іспит – 3 семестр.

1.2 Академічна доброчесність та наукова етика

1.3. Філософія і методологія науки

Мета курсу: розкрити сутнісні характеристики науки, основоположні закономірності науково-пізнавальної діяльності, структуру та методологію наукового знання.

Завдання курсу: сформувати фундаментальні знання щодо змісту та сутності логіки, методології та методики наукових досліджень; розкрити сутність теорії пізнання, та історичні етапи її розвитку; ознайомити студентів із сутністю науки, як інституційної форми наукового дослідження; сформувати концептуальне уявлення про особливості сучасного розвитку науки; навчити ідентифікувати методологічні проблеми наукової творчості; розвинути у студентів навички щодо методики здійснення науково-дослідницької діяльності.

Зміст курсу. Наукове та позанаукове знання. Різноманіття форм знання. Наукове знання як система, його особливості та структура. Співвідношення науки і філософії. Специфіка поняттєвого апарату філософії і науки. Статус науковості філософії.

Класифікація наук. Функції науки в житті суспільства. Генеза науки і проблема періодизації її історії. Наука у власному розумінні: головні етапи становлення. Виникнення дисциплінарно організованої науки. Технологічне застосування науки. Рівні і форми наукового пізнання. Емпіризм і схоластичне теоретизування. Структура і функції наукової теорії. Єдність емпіричного і теоретичного, теорії і практики. Основи науки і їх структура. Ідеали і норми дослідження. Динаміка наукового знання: моделі зростання. Формування первинних теоретичних моделей і законів. Становлення розвинутої наукової теорії. Диференціація та інтеграція наук. Метод і методологія. Класифікація методів. Основні моделі співвідношення філософії та окремих наук. Функції філософії у науковому пізнанні. Загальнонаукові методи і прийоми дослідження. Методи емпіричного дослідження. Методи теоретичного пізнання. Загальнологічні методи і прийоми дослідження. Розуміння і пояснення. Наукова традиція. Виникнення нового знання. Евристичний потенціал науки. Наукові революції як перебудова основ науки. Глобальні революції і зміна типів наукової раціональності. Головні характеристики сучасної, постнекласичної науки. Освоєння саморозвитку синергетичних систем і нові стратегії наукового пошуку. Глобальний еволюціонізм і сучасна наукова картина світу. Осмислення зв'язків соціальних і внутрішньо наукових цінностей як умова сучасною розвитку науки. Сцієнтизм і антисцієнтизм. Роль науки у подоланні сучасних глобальних криз. Роль філософії у формуванні наукових знань про суспільство. Ідея створення «нової науки» (Ф.Бекон, Р.Декарт). Як можливе наукове знання? (І.Кант). Філософія як «наука наук» (Г.Гегель). Наука - «сама собі філософія» (О.Конт). Наука як «загальний духовний продукт суспільного розвитку» (К.Маркс). Науки про природу і науки про культуру (В.Дільтей, В.Віндельбанд, Г.Ріккерт). Методологія соціальних наук і «розуміюча соціологія» М.Вебера. Наука і науковий метод. Філософська

герменевтика і гуманітарне знання (Г.Гадамер). Особливості сучасного соціального пізнання. Специфіка методів соціально-гуманітарних наук. Закономірності розвитку науки в сучасному світі.

Опанувавши зазначений курс, фахівець повинен **знати:**

- основоположні закономірності науково-пізнавальної діяльності, структуру і динаміку наукового знання;
- місце та функції науки в структурі сучасної цивілізації;
- філософсько-методологічні проблеми природничих та соціогуманітарних наук;
- систему наукових методів та їх класифікацію;
- специфіку емпіричного та теоретичного рівнів пізнання;
- духовно-етичні виміри сучасної наукової діяльності;

вміти:

- розуміти специфіку науки як системи знання, форми духовного виробництва і соціального інституту;
- аналізувати закономірності розвитку науки, її структуру та рівні;
- розуміти основні методи та сутність сучасного стилю наукового пізнання;
- проектувати та здійснювати комплексні дослідження на основі цілісного системного світогляду та сучасних науково-методологічних підходів.

Місце у структурно-логічній схемі дисциплін: нормативна дисципліна, викладається протягом 1-2 семестрів.

Кількість кредитів: 6.

Форма контролю: залік – 1 семестр, іспит – 2 семестр.

1.4. Педагогічні основи професійно-комунікативної компетентності

Програма навчального курсу «Педагогічні основи професійно-комунікативної компетентності» складена відповідно до навчального плану підготовки науково-педагогічних кадрів вищої кваліфікації. Навчальний курс спрямований на дослідження ефективних шляхів організації навчального процесу в умовах класичного університету. Навчальна програма ґрунтується на *системному підході* до проектування процесу підготовки науково-педагогічних кадрів вищої кваліфікації і *компетентнісному підході* до визначення якості такої підготовки. Технологічна модель навчального курсу передбачає розробку системи *організаційного та науково-методичного забезпечення* (конструювання навчального процесу у вищій школі відповідно до європейського зразка з урахуванням потенціалу дистанційної освіти, використання хмарних інформаційно-аналітичних сервісів, новітніх інформаційних технологій тощо).

Вивчення навчальної курсу «Сучасні методи навчання у вищій школі» сприятиме посиленню особистісної орієнтації професійної підготовки науково-педагогічних кадрів у

галузі освіти, їх готовності кваліфіковано і майстерно виконувати свої професійно-педагогічні обов'язки, забезпечить оволодіння сучасними теоретичними і прикладними знаннями з дидактики, впливатиме на формування творчого підходу до організації науково-педагогічної діяльності, допомагатиме подальшому професійному зростанню.

Об'єктом вивчення навчального курсу: підготовка науково-педагогічних кадрів вищої кваліфікації.

Предметом вивчення навчального курсу: методолого-теоретичне та науково-методичне забезпечення професійної діяльності науково-педагогічних працівників в умовах ступеневої освіти.

Мета навчального курсу: оволодіння науково-педагогічними працівниками сучасними науковими здобутками в галузі дидактики і шляхами їх використання у вищих навчальних закладах.

Завдання курсу: з урахуванням сучасних підходів (системного, особистісно-діяльнісного, аксіологічного, компетентнісного, когнітивного, культурологічного, технологічного, функціонально-діяльнісного) формувати теоретичну базу знань про сучасні інформаційні та комп'ютерно-комунікаційні технології викладання у вищій школі; розкрити основні історичні етапи становлення і розвитку системи вищої освіти в Україні та за кордоном; дати загальну характеристику сучасного освітнього простору вищої школи, перспективи його розвитку; визначити та проаналізувати специфіку професійної діяльності викладача у вищому навчальному закладі, формувати вміння створювати програмно-методичне, дидактичне забезпечення занять у вищій школі; виховувати відповідальне ставлення до професії, прагнення постійно займатися самоосвітою, саморозвитком, самовдосконаленням.

Курс «Сучасні методи навчання у вищій школі» спрямований на оволодіння слухачами наступних *компетентностей*:

- здатність організовувати та визначати цілі і завдання власної та колективної педагогічної діяльності, забезпечувати ефективне їх виконання;
- здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у професійно-педагогічній діяльності, що передбачає застосування сучасних комунікативно-інформаційними та комп'ютерних технологій;
- здатність розв'язувати комплексні проблеми організації навчального процесу та приймати найбільш вдалі рішення у відповідності до педагогічних закономірностей, принципів виховання і навчання;
- здатність визначати та розв'язувати соціально значущі системні проблеми в галузі педагогічно-інноваційної діяльності, що передбачає глибоке аналітичне осмислення педагогічної дійсності, визначення педагогічних дій у нестандартних педагогічних ситуаціях, перспектив розвитку вищої освіти в Україні.

Опанувавши зазначений курс, фахівець повинен **знати**:

- принципи державної політики в галузі освіти, міжнародні, державні та регіональні законодавчі документи, нормативні акти, які регулюють розвиток та життєдіяльність системи вищої освіти;
- категоріально-понятійний апарат педагогічної науки, історико-філософські, культурні чинники становлення педагогіки як науки та як інтегративної галузі науково-практичних знань;
- теоретичні основи педагогіки, суть і структуру дидактики, принципи, закономірності, методи та форми організації навчального процесу у вищій школі, знати історію та сучасний стан досліджень теорій і технологій навчання у вищій школі у зарубіжних країнах світу й в Україні;
- основні етапи процесу засвоєння знань, зміст освіти, принципи, методи, форми організації навчального процесу у вищій школі, способи перевірки і оцінки навчальних досягнень студентів;
- наукові основи управління закладами освіти, організації методичної роботи, внутрішнього університетського керівництва і контролю;

уміти:

- здійснювати проектування мультимедійних електронних освітніх ресурсів на основі системи Moodle;
- використовувати «хмарні» інформаційно-аналітичні сервіси системи GoogleScholar;
- володіти методикою та прийомами організації навчання відповідно до теми, мети, складності і значущості навчального матеріалу, використовувати сучасні форми і засоби діагностики якості засвоєного навчального матеріалу і корегувати результати навчання;
- застосовувати комунікаційно-інформаційні та комп'ютерні технології навчання.

Місце у структурно-логічній схемі дисциплін: нормативна дисципліна, викладається протягом 1 семестру.

Кількість кредитів: 3.

Форма контролю: залік – 1 семестр.

2.1. Методологія соціокультурної аналітики

Метою викладання навчальної дисципліни є ґрунтовне освоєння аспірантами широкого поля проблематики сучасної аналітики та філософії культури на базі екзистенційно-орієнтованої рефлексії та соціально-філософського аналізу сучасної теоретичної літератури; компаративістський аналіз сучасних культурологічних концепцій, освоєння методології сучасних соціокультурних досліджень, вироблення вмінь теоретичного осмислення культурологічних проблем та навичок науково-дослідної роботи у галузі

культурології.

Основні **завдання** дисципліни: опанування знаннями про місце і значення соціокультурної аналітики на тлі теорії та практики сучасної культурфілософії, оволодіння сучасними методологічними засадами соціокультурного дослідження, усвідомлення закономірностей і механізмів взаємодії «людина – культура», а також взаємодії людини з її соціальним та природнім середовищем в умовах конкретної культури.

Зміст курсу. Програма курсу передбачає ряд розділів, які розглядають такі проблеми. Поняття культури та предмет і завдання теоретичної культурології; аналітика культури як специфічно-філософська рефлексія на культурологічну та історико-культурну проблематику, поняття методології культурологічного дослідження, генезис поняття «культура» в історії світової та вітчизняної філософської думки, сутність та зміст релігійно-ідеалістичних концепцій культури, зміст і сутність діалектико-матеріалістичного тлумачення культури, екзистенційна концепція культури, символізм у визначенні культури, культурологічні концепції позитивізму, герменевтики, антропологічна концепція культури тощо. Образ культури в соціальному та індивідуальному світі, соціальна культура і людська особистість, культура і творчість; культура як спосіб людського буття, культура і цивілізація, норми і цінності культури, форми та інституції цивілізації; матеріальне і духовне в культурі, «горизонтальна» типологія культури, національне і загальнолюдське в культурі, вічне та змінне в культурному розвитку; світогляд та його місце в культурі особистості, індивідуальний, соціальний та надсуспільний виміри культури, культура і духовність. Поняття духовності в культурі, світ, людина та її культура у міфопоетичній свідомості, міф та філософія міфу, феномен віри та релігійна культура, релігія як соціокультурне явище, філософія як серцевина духовної культури, філософська проблематика в культурі, проблема свободи в культурі; моральність і моральна культура, етикет.

Опанувавши зазначений курс, аспірант повинен **знати:**

- предмет, завдання та специфіку аналітики і філософії культури;
- основні культурологічні концепції у їх історичному розвитку;
- теоретичні засади сучасної зарубіжної соціокультурної аналітики;
- стратегії сучасної вітчизняної філософії культури.;
- особливості напрямів та методів сучасних філософсько-аналітичних досліджень в галузі культури;
- основні категорії культурної аналітики;
- тенденції розвитку аналітичних досліджень культури;
- актуальні проблеми сучасної соціокультурної аналітики.

вміти:

- аналізувати історичні та сучасні парадигми аналітики культури;

- проводити текстологічний аналіз основних філософсько-культурологічних джерел;
- співставляти релігійні, екзистенціальні та праксеологічні концепції культури;
- застосовувати знання культурної аналітики в аналізі змісту культури в усьому розмаїтті та єдності її елементів;
- використовувати методологію культурної аналітики та дослідницький інструментарій інших наук для аналізу та узагальнення теоретичних та історичних аспектів культури;
- обґрунтовувати власну думку щодо дискусійних проблем культурної аналітики;
- аналізувати культурно-філософські ідеї в контексті сучасного культурологічного дискурсу.

Місце у структурно-логічній схемі дисциплін: нормативна дисципліна, викладається протягом 3-4 семестрів.

Кількість кредитів: 6.

Форма контролю: залік – 3 семестр, іспит – 4 семестр.

2.2. Культурна антропологія

Метою викладання навчальної дисципліни є формування у студентів цілісного бачення культурних процесів та явищ шляхом опанування теоретичних та методологічних підходів сформованих в культурній антропології.

Основні завдання дисципліни: усвідомлення закономірностей і механізмів взаємодії «людина – культура», а також взаємодії людини з її соціальним та природнім середовищем в умовах конкретної культури; розгляд питань, пов'язаних із особливостями міжкультурних впливів культурної ідентичності народів та етнічних спільнот; вивчення генезису культурних інститутів різних народів та їх порівняння в просторово-часовому вимірі; поглиблення розуміння культури свого народу і її місця в світовому культурному розмаїтті; вивчення характеру, способів і проявів впливу культурних феноменів на формування індивідуального світогляду; дослідження природи культурно-етнічних явищ у всіх її суперечливих проявах; активізація пізнавальної діяльності у процесі визначення антропологічних аспектів розвитку сучасної культури, формування навичок порівняльного аналізу різних підходів до культурних феноменів; стимулювання аналітичного підходу до сприйняття наукових концепцій, представлених у працях представників культурної антропології.

Зміст курсу. Предмет, завдання та основні категорії культурної антропології. Теоретичні передумови й основні етапи формування культурної антропології як самостійної сфери знання. Особливості трактування культури. Природа людини з точки зору культурної антропології. Значення принципу культурного релятивізму у формуванні плюралістичного погляду на розвиток і взаємодію культур. Проблема універсальї культури. Особливості напрямів та методів культурно-антропологічних досліджень. Концепції еволюціонізму.

Біологічний напрям у дослідженні культур. Диффузіонізм як теорія контактів та запозичень. Американська культурно-історична школа та ідеї історизму в антропології. Основні положення історичної антропології Ф. Боаса. Культурний релятивізм М. Херсковіца. Кросс-культурний аналіз культурних феноменів Дж. П. Мердока. Теорія «вживання в культуру» А. Кребера. Проблема етноцентризму й культурних цінностей. Психологічна антропологія та етнопсихологія. Функціоналізм Б. Малиновського. Еволюція теорій функціоналізму та структуралізму. Американська структурно-функціональна школа (Р. Мертон, Т. Парсонс). Структурна антропологія К. Леві-Строса. Криза позитивістської антропології та початок «лінгвістичного повороту». Інтерпретативна антропологія К. Гірца. Постмодерні тенденції в культурній антропології, формування «критичної антропології». Деконструктивізм та культуркритицизм. Полікультурність, кросс-культурність та толерантність як теми постмодерністського дискурсу. Антропологія як культурна критика (Дж. Маркус, М. Фішер, Дж. Клиффорд). Дискурсивний аспект антропологічного знання та досвід усвідомлення «іншої культури». Візуальна антропологія. Антропологія нових медіа.

Опанувавши зазначений курс, аспірант повинен **знати:**

- теоретичні передумови й основні етапи формування культурної антропології як самостійної сфери знання;
- особливості напрямів та методів культурно-антропологічних досліджень;
- основні категорії культурної антропології;
- зміст провідних концепцій культурної антропології;
- тенденції розвитку міжкультурних впливів та форми інкультурації;
- актуальні проблеми сучасної культурної антропології;

вміти:

- застосовувати знання культурної антропології в аналізі змісту культури в усьому розмаїтті та єдності її елементів;
- використовувати дослідницький інструментарій інших наук для аналізу та узагальнення антропологічних аспектів культури;
- визначати тенденції розвитку міжкультурних впливів та форми інкультурації;
- обґрунтовувати власну думку щодо дискусійних проблем культурної антропології;
- аналізувати культурно-антропологічні теорії в контексті сучасного культурологічного дискурсу.

Місце у структурно-логічній схемі дисципліни: нормативна дисципліна, викладається протягом 3-4 семестрів.

Кількість кредитів: 6.

Форма контролю: залік – 3 семестр, іспит – 4 семестр.

2.3. Українська культура у світовому контексті

Метою викладання навчального курсу «Українська культура у світовому контексті» є формування національно свідомої особистості науковця, який опанував фундаментальні концепти культурології і чітко визначає закономірності історичного виникнення та розвитку української культури; вільно оперує сучасними культурологічними теоріями і широким історико-культурним фактологічним матеріалом; обґрунтовано аналізує міжкультурну взаємодію, інтеграційні процеси в українському соціокультурному просторі.

Завдання: висвітлення сутності української культури як самобутнього цілісного феномену в контексті світових культурних процесів, окреслення магістральних напрямків розвитку національної культури на різних історичних етапах, визначення сутнісних ознак духовної культури українців (гуманістичну спрямованість, відкритість перед культурами інших народів, глибокий демократизм, творчий характер), вироблення умінь та навичок культурологічного аналізу культурної ретро- та перспективи; окреслення альтернативних практик вітчизняного культурологічного дискурсу у контексті новітніх філософсько-культурологічних парадигм.

Зміст курсу. Культура як суспільний і духовний феномен. Світова та національна культура. Взаємодія світової та національної культури. Культура та сучасна цивілізація. Українська культура як соціокультурний феномен, її особливості, характерні риси й ознаки. Джерельна база та методологічні засади наукового аналізу української культури.

Історичні передумови виникнення та джерела формування української культури. Етногенез українського народу як нової історичної спільноти. Міграційна й автохтонна теорії походження предків українців.

Культура східнослов'янських племен дохристиянської Русі. Вплив християнства на духовну культуру Київської Русі. Взаємозв'язок давньоруської культури з культурою Візантії та середньовічної Європи. Культура Галицько-Волинського князівства: синтез руських та європейських культурних традицій.

Українська культура в умовах польсько-литовського панування. Українська мова та український фольклор. Поширення ідей раннього гуманізму в Україні: Юрій Дрогобич (Г. Котермак). Український Ренесанс: передумови виникнення, особливості та періодизація. Культурно-освітні осередки як центри існування ренесансної української культури. Острозька академія – новий тип вищої школи. Вчений гурток Києво-Печерської Лаври. Полемічна література. Іван Вишенський.

Культурно-просвітницька діяльність Києво-Могилянської академії у європейському освітньому і науковому просторі. Феномен українського бароко: національна самобутність і європейська значимість.

Народницький дискурс в Україні: основні ідеї, образи, постаті, міфологема.

«Шароварне» народництво. Дискурс модернізму. Проблема перекладацтва й становлення літературної української мови. Орієнтація на Європу: модерністська інтерпретація в українській культурі (літературі) кінця XIX-першої третини XX століть. Ідеологізація літературної творчості. Модернізм в діаспорі.

Націологія: основні ідеї та тенденції. Пошук української національної ідеї. Літературний процес в українській культурній реальності: історія і сучасність. Альтернативне літературознавство, «текст-сприйняття» (Р. Барт). Альтернативне лесезнавство. Література й ідеологія. Класовість і партійність радянської літератури (соц. реалізм). Самвидав як опір системі. Масова література.

Європейські та неєвропейські цінності в українській культурі: прозахідна орієнтація та «візантійщина». Багатовекторність в культурі та історії. Проблема глобалізації та уніфікації в сучасній Україні. Потенційна альтернативність української історії та української культури.

Опанувавши зазначений курс, аспірант повинен **знати:**

- головні етапи розвитку, характерні особливості періодизації та репрезентанти української культури;
- процеси та події, які зумовлювали зміну умонастроїв та перехід від одного періоду української культури до іншого;
- місце та значення української культури в системі світової культури;
- зіставлення культурних явищ національної культури з відповідними процесами та періодами світової культури;
- основні закономірності становлення сучасної української культурної реальності;
- концептуальні засади наукового аналізу вітчизняного культурного середовища в контексті світової культурної панорами;

вміти:

- розглядати українську історико-культурну реальність у контексті європейської культурної і культурологічної традицій;
- аналізувати український культурний процес у взаємозв'язку і взаємозалежності різних його періодів і феноменів;
- з'ясувати основні тенденції та характеристики модерної культурної ситуації в Україні;
- аналізувати тенденції новітніх соціокультурних трансформацій та сучасних культурологічних процесів, які стосуються як історії української, так і світової культури;
- застосовувати комплексний підхід у дослідженні культурних фактів і процесів.

Місце у структурно-логічній схемі дисциплін: нормативна дисципліна, викладається протягом 3-4 семестрів.

Кількість кредитів: 6.

Форма контролю: залік – 3 семестр, іспит – 4 семестр.

3.1. Інформаційний пошук і робота з бібліотечними ресурсами

Мета курсу: сформувати систему знань, умінь та навичок у сфері інформаційного / інформаційно-аналітичного пошуку, роботи з бібліографічними ресурсами для оптимальної інформаційної взаємодії з іншими учасниками науково-інформаційного комунікативного процесу.

Завдання курсу: поглибити у слухачів теоретичні знання та практичні навички науково-пошукової роботи, для якої необхідні вміння використовувати універсальні і спеціалізовані інформаційні ресурси та системи; сформувати систему знань, що допомогла б орієнтуватись в інформаційно-аналітичній діяльності; ознайомити аспірантів із найновішими методами та алгоритмами пошуку інформації у мережі Інтернет та інших інформаційних системах, з принципами і правилами систематизації документів, з науковими інформаційними ресурсами, сучасними тенденціями їх розвитку; розкрити ключові засади правової охорони об'єктів інтелектуальної власності, зокрема авторського права, особливості правового регулювання відносин, що виникають у процесі створення та використання об'єктів інтелектуальної власності.

Зміст курсу. Інформаційно-бібліографічна підтримка наукової діяльності. Сучасні інформаційні потоки. Зростання обсягу інформації - зростання кількості публікацій. Старіння публікацій (розсіювання інформації у часі). Розподіл інформації за джерелами.

Інформаційний дефіцит. Принципова схема інформаційного пошуку. Ціннісні властивості документів та інформації. Застосування наукометричних і бібліометричних методів при вирішенні інформаційно-пошукових завдань.

JSTOR: основні характеристики, особливості та фреваги: загальні характеристики. Програма Register&Read. Пошукта перегляд матеріалів, реєстрація в MyJSTOR, додаткові можливості використання архіву.

Відкритий доступ до наукової інформації: від ідеї до руху. Підтримка відкритого доступу. Два шляхи відкритого доступу Ліцензії Creative Commons.

Ресурси відкритого доступу: роль та місце в інформаційному забезпеченні. Моделі та класифікація. Рух відкритого доступу: моделі ВД) Репозитарії ВД: дисциплінарні, національні, інституційні, спеціальні. Реферативно-бібліографічні бази ВД. Електронні / цифрові бібліотеки ВД. Інструменти пошуку журналів. Портали наукової періодики. Пошук опублікованих статей ВД. Портали пошуку наукової інформації. Е-книги ВД. Онлайн-курси. Тематичні колекції ресурсів відкритогб доступу. Публікація в журналі відкритого доступу («gold» OA). Розміщення в архіві відкритого доступу («green» OA). Дозволи на розміщення.

Стили оформлення бібліографічних посилань для міжнародних публікацій. Актуальність питання публікацій в міжнародних ' журналах. Стили оформлення

бібліографічних посилань: MLA (Modern Language Association), Chicago (University of Chicago Press).

Програми управління бібліографічною інформацією. Системи управління бібліографічною інформацією. Основні принципи роботи. Критерії вибору програми. Загальна інформація та порівняння характеристик (bibliographic management program&citation manager): Zotero, Citavi, RefWork[^], Mendeley, EndNote. Система управління бібліографічною інформацією Mendeley:!
інсталяція та мережева версія продукту, профіль користувача, функції (Import / Export, введення даних, відображення запису, спільна робота над документами пошук документів, формування колекцій, організація документів, автоматичне створення посилань та списку літератури, інші функції.

Наукометричний апарат Scopus. Профілі авторів (AuthorEvaluation): DocumentStatistic, H-index, CitationStatistic. Профілі установ (Affiliation): Globaloutput, AssociatedAuthors, SubjectAreaConcentration. Профілі журналів (JournalAnalyzer): Metrics, SJR, SNIP; Counts, Documents, Citations; Percentage. Пошук документів в Scopus.

Право інтелектуальної власності на результати наукової діяльності. Законодавство України у галузі інтелектуальної власності.

Опанувавши зазначений курс, фахівець повинен **знати:**

- теоретичні основи функціонування інформаційного простору і пошук наукової та навчальної інформації;
- особливості інформаційного пошуку та механізмів його застосування у практичній діяльності;
- загальнотеоретичні та спеціальні методи, прийоми і засоби інформаційного пошуку філологічної інформації;
- автоматизацію бібліотечно-бібліографічних процесів: значення, напрями, програмне забезпечення;
- аналітико-синтетичну обробку документів; інформаційні ресурси мережі Інтернет і бібліотечний фонд;
- бібліотечні інформаційно-пошукові системи;

вміти:

- користуватися інформаційно-пошуковими ресурсами;
- методично грамотно працювати з пошуковими фондами, здійснювати бібліографічний опис.

Місце у структурно-логічній схемі дисциплін: вибіркова дисципліна, викладається протягом 3 семестру.

Кількість кредитів: 3.

Форма контролю: залік – 3 семестр.

3.2. Академічна риторика

Мета курсу: сформувати компетенції у царині практичної риторики, що передбачає розвиток в аспірантів практичних навичок успішного проведення переговорів, виступів перед будь-якою аудиторією; формування умінь побудови коректних аргументацій, успішного проведення різних видів суперечок, засвоївши універсальні технології переконання; вироблення в аспірантів уміння екстраполювати основні закони та прийоми красномовства на сферу освіти, навчання, публічного мовлення.

Завдання курсу: подати відомості про риторичний ідеал як історично й суспільно зумовлену систему загальних вимог до мовлення й мовленнєвої поведінки носія певної культури та виробити критичний підхід до власного риторичного образу; ознайомити з історією й практикою публічного мовлення в академічній сфері, особливостями мовленнєвої поведінки промовця; формувати вміння й навички конструювання текстів виступів різних жанрів академічної риторики.

Зміст курсу. Риторика як мистецтво та наука. Предмет академічної риторики. Види ораторського красномовства. Академічне красномовство. Історія академічного красномовства. Основні риси академічного красномовства. Види та жанри академічного красномовства. Лекція як основний жанр академічного красномовства.

Історія академічного красномовства. Історичні витоки академічної риторики в Україні.

Інвенція і диспозиція. Основні етапи підготовки ораторської промови. Елокуція. Техніка промови і культура оратора (логічні, психологічні та мовленнєві засади). Види промов за знаковим оформленням та закріпленням.

Меморія та акція. Оратор й аудиторія. Невербальні засоби оратора. Зовнішня культура оратора в академічній сфері.

Полемічна майстерність в академічній сфері. Мистецтво аргументації та критики. Сутність тези, аргументу, способу доведення та вимоги(до них. Види аргументів, система риторичних методів аргументування та сфери їх застосування в академічній риторичній сфері.

Техніка публічних презентацій в академічній сфері. Типи презентацій. Мовленнєві, стилістичні і комунікативні принципи презентації. Робота промовця з технічними засобами. Мовлення перед мікрофоном.

Сучасний етикет академічного публічного виступу. Культура сприймання публічного виступу. Види слухання. Принципи ефективного слухання. Уміння ставити запитання. Функції запитань, їх різновиди, способи введення та типи відповідей на них.

Опанувавши зазначений курс, фахівець повинен **знати:**

- основні питання історії красномовства;
- категорії, розділи і закони красномовства; прийоми удосконалення майстерності мовлення як засобу передачі знань, удосконалення умінь, вирішення виховних завдань;

- специфіку педагогічного спілкування, особливості комунікативно-мовленнєвих ситуацій, характерних для професійної діяльності;
- закономірності логіки мовлення;
- основні види ораторських промов;
- професійно-значущі для педагога мовленнєві жанри;
- теорію техніки мовлення;

вміти:

- екстраполювати основні закони красномовства на педагогічну практику викладача;
- вибирати тему промови, аналізувати її, збирати і систематизувати матеріал із проблеми;
- на основі спостереження і аналізу бази даних створювати «портрет аудиторії»;
- аналізувати і вибирати професійно-значимий мовленнєвий жанр, що відповідає конкретній педагогічній ситуації та створювати максимально ефективну композицію промови;
- вести розгорнутий монолог, ефективну бесіду з фахової проблематики;
- вирішувати комунікативні та мовленнєві завдання в конкретній ситуації спілкування;
- логічно правильно, точно, етично і емоційно виражати думки в словах, відповідно до змісту, умов комунікації і адресата.

Місце у структурно-логічній схемі дисциплін: вибіркова дисципліна, викладається протягом 3 семестру.

Кількість кредитів: 3.

Форма контролю: залік – 3 семестр.

3.3 Аналіз даних

3.4 Математичні методи, моделі та інформаційні технології у наукових дослідженнях

3.5. Промоція наукового продукту та управління проектами

Мета курсу: поглиблення й узагальнення знань аспірантів-культурологів про просування наукового продукту на ринку інформаційних послуг та проектне управління в галузі.

Завдання курсу: поглиблення знань про промоцію як діяльність, спрямовану на формування попиту на конкретний науковий продукт та суб'єктів його виробництва - авторів, дослідників, науковців, що може відбуватися як на комерційній (підприємницькій), так і на некомерційній основі і використовує засоби реклами, маркетингу, зв'язків з громадськістю тощо; засвоєння особливостей промоційної та рекламної діяльності в галузі культурології; оволодіння теоретико-методологічними засадами регулювання відносин у сфері управління

науковими проектами; використання сучасної методології аналізу професійних завдань у процесі промоції наукових продуктів та управлінських завдань у сфері проектного управління; вміння виділяти фактори, що впливають на успішність промоції наукового продукту.

Зміст курсу: Промоційна діяльність наукового продукту в системі сучасних маркетингових комунікацій. Теоретичні основи промоційної діяльності в науково-дослідницькій галузі. Роль та місце PR у структурі базового наукового процесу. Сучасні технології управління комунікаційними процесами в системі промоції. Правове поле сучасних PR-процесів.

Аналітика в системі промоції. Базові основи аналізу маркетингових комунікацій. Моніторинг ЗМІ. Інтегровані аналітичні дослідження. Комунікаційний аудит. Імідж- аудит.

Планування комунікаційних процесів у науково-дослідній галузі. Методологічні основи системного планування. Стратегічне планування.

Ситуативне планування.

PR-процеси у науково-дослідній галузі. Методи розбудови сучасного PR-процесу. Структура сучасного PR-процесу.

Команди та командування проектами / програмами / портфелями проектів у науково-дослідній галузі.

Виконання проектних дій: теоретичні засади. Проектні дії у життєвому циклі проекту. Сучасні підходи до виконання проектних дій у науково-дослідній галузі. Управлінські дії, спрямовані на виконання проекту. Група процесів виконання.

Створення організаційної структури для виконання проекту у науково-дослідній галузі. Загальна послідовність розробки організаційної структури для виконання проекту. Офіс управління проектом (Project Management Office, PMO).

Прийняття оптимальних рішень щодо вибору організаційної структури для виконання проекту в умовах невизначеності вихідної інформації.

Модель компетентності команди управління проектом у науково-дослідній галузі. Управління трудовими ресурсами фази виконання проекту.

Комунікаційні технології виконання проекту. Управління комунікаціями як процес «управління очікуваннями зацікавлених сторін проекту». Технології групової комунікації в системі прийняття рішень. Забезпечення якості проекту.

Процеси моніторингу і контролю: управління інтеграцією, змістом, термінами, вартістю проекту. Вимоги до ефективного контролю.: Моніторинг інтеграції проекту. Моніторинг змісту проекту. Моніторинг ходу виконання проекту за термінами і вартістю.

Контроль якості проекту. Моніторинг і управління ризиками проекту. Моніторинг комунікацій проекту у науково-дослідній галузі.

Опанувавши зазначений курс, фахівець повинен **знати:**

- структуру, основні етапи промоції наукового продукту в галузі культурології на ринку наукових послуг;
- маркетингові засоби впливу на ринок наукових послуг;
- теоретичне і практичне значення проектного управління в науковій діяльності культуролога;
- особливості контролю виконання проекту;
- особливості управління ризиками; організаційну структуру професійної діяльності в сфері культурології;
- специфіку проектної діяльності в галузі культури;

вміти:

- застосовувати методи проектного управління для вирішення конкретних ситуацій, що виникають у процесі ресурсного і фінансового забезпечення культуротворчої діяльності;
- обґрунтовувати доцільність інвестицій та управляти інноваційними проектами.

Місце у структурно-логічній схемі дисциплін: вибіркова дисципліна, викладається протягом 3 семестру.

Кількість кредитів: 3.

Форма контролю: залік – 3 семестр.

3.5 Технології інтерактивного навчання.

3.6 Бізнес-моделювання наукових досліджень.

3.7. Методологія та організація наукових досліджень

Анотація навчальної дисципліни. Навчальна дисципліна спрямована на ознайомлення аспірантів з основами методології наукового пізнання та з методикою наукових досліджень, що є необхідною умовою для самостійної творчої науково-дослідницької роботи. Вона передбачає засвоєння призначення та основних функцій методології наукового пізнання, вироблення досвіду розуміння логіки перевірки наукових гіпотез та побудови наукових тверджень, формування цілісного уявлення про науково-дослідницький процес, засвоєння навичок формування і використання усвідомленої методологічної позиції наукового дослідження, вдосконалення вмінь у пошукові, доборові й опрацюванні наукової інформації, у точному формулюванні мети, завдань і висновків дослідження. Вивчення курсу передбачає використання знань, набутих із таких навчальних дисциплін як теорія культури, філософія, сучасні інформаційні технології, планування та стандарти наукової діяльності тощо.

Кількість кредитів: 3.

Форма контролю: залік.

Мета навчальної дисципліни: оволодіння теоретико-методологічними основами та практичними навичками організації і проведення наукового дослідження в галузі культурології та суміжних гуманітарних дисциплін.

Попередні вимоги:

Опанувавши зазначений курс, фахівець повинен **знати:** методологію наукового пізнання, його світоглядну роль в самостійній науковій діяльності; закономірності процесу наукового пізнання і розвитку понятійно-термінологічного апарату науки; специфіку та функції наукового знання, сучасні вимоги щодо організації наукового дослідження; основні загальнонаукові та спеціальні методи проведення й аналізу

результатів дослідження, а також особливості застосування цих методів в галузі культурології; структуру магістерської роботи та послідовність виконання основних етапів дослідження.

вміти: обирати адекватні методи проведення наукового дослідження; з'ясувати причинно-наслідкові зв'язки, аналізувати й узагальнювати новітню наукову інформацію для здійснення планованого та доцільного наукового пошуку; виділяти перспективні проблеми і тенденції на основі аналізу інформації з різних джерел, проявляти креативність, здатність до системного, послідовного, цілісного мислення; формулювати задачі і робочу гіпотезу, підбирати інформаційні джерела, узагальнювати результати, формулювати висновки та оформлювати матеріали дослідження на рівні, необхідному для виконання магістерської роботи.

Місце у структурно-логічній схемі дисциплін: вибіркова дисципліна, викладається протягом 1 семестру.

Кількість кредитів: 3.

Форма контролю: залік – 1 семестр.

3.8 Культурна політика

Мета навчальної дисципліни «Культурна політика»: окреслити основні методологічні підходи до сучасної культурної політики, основні тенденції і моделі культурної політики, особливості їх конкретної реалізації у різних країнах, зокрема в Україні.

Завдання дисципліни «Культурна політика»:

- вивчення основних культурологічних підходів та методологічних концепцій феномену культурної політики;
- знайомство з основними моделями культурної політики (США, Франція, Великобританія, країни Північної Європи, інші);
- окреслення культурних програм в Україні стратегічного, регіонального, місцевого масштабів;
- пізнання модерних практик культурної політики, її динамічної природи та реалізації;
- аналіз основних чинників культурної політики, їхньої діалектики і взаємозалежності, їхню специфіку в Україні;
- з'ясування суб'єктів та об'єктів культурної політики;
- формування основних методологічних та емпіричних платформ для реалізації культурної політики в Україні, перспективи її становлення та розвитку;
- формування практичних навичок аналізу культурної ситуації та здатності формулювати основні цілі, завдання, стратегії культурної політики в Україні.

Зміст дисципліни. Навчальна дисципліна передбачає культурологічний методологічний підхід про проблем сучасної культурної політики у глобальному контексті та в сенсі конкретних реалізованих ідей та проектів. Культурна політика: від макро- до мікрорівнів.

Основні моделі сучасної культурної політики в США, Євросоюзі, Франції,

Великобританії, Канаді, країнах Північної Європи, пострадянського простору. Особливості культурної політики в Україні. Перспективи і проблеми культурної політики. Вплив глобальних проблем на формування основних цілей і завдань культурної політики у світі та в Україні.

Культура і політика: специфіка співвідношення у сучасному світі. Особливості культурної політики у постіндустріальному світі. Криза ідеалів епохи модерну. Інформатизація, глобалізація, екоцидний чинники новітніх культурних стратегій. Медіареальність і культурна політика. Модерні ідеї суспільного устрою та антропологічної ситуації.

Нові методологічні підходи до культурологічної та культурної проблематики. Світ як плюральне, багатовекторне утворення. Футурологічні студії. Міжперсональні концепції суспільного діалогу. Альтернативізація світового простору, регіоналізація культурної політики і глобалізаційні процеси. Постетика і постнаука і культурній сфері соціуму. Релятивізація ціннісних систем, формування інноваційних соціальних орієнтирів. Культурна політика і громадянське суспільство. Культурна політика й економіка культури.

Криза мультикультуралізму. Урбаністична тематика в культурних стратегіях та проектах. Соціальне будівництво та соціальна архітектура.

Опанувавши зазначений курс, аспірант повинен **знати:**

- методологічні підходи до осмислення культурної політики як явища культури і явища політики;
- основні тенденції культур-аналітики культурної політики як світового рівня, так і регіональних підходів;
- основні моделі культурної політики в Європі, США, Азії, Україні, ідеологічні та соціокультурні умови становлення сучасних культурних стратегій;
- новітні концепції розвитку глобального світу у контексті постсучасної парадигми культури, людини, суспільства;
- специфіку формування та реалізації культурної політики в Україні.

вміти:

- аналізувати та виявляти особливості культурної політики різних країн;
- окреслювати основні стратегічні цілі, завдання, перспективи культурних проектів на різних рівнях їхньої реалізації (світ, країна, регіон, місто, мікрорайон, селище, село тощо);
- виявляти стратегічні цілі, стратегії, ідеї культурної політики в Україні на сучасному етапі та у перспективі;
- аргументовано, критично і толерантно оцінювати проекти, програмні ідеї культурних стратегій у контексті сучасних культурологічних концепцій культури та культурної політики.

Місце у структурно-логічній схемі дисциплін: вибіркова дисципліна, викладається протягом 3 семестру.

Кількість кредитів: 3.

Форма контролю: залік – 3 семестр.

3.9. Комунікативні виміри культури

Мета навчальної дисципліни «Комунікативні виміри культури»: засвоєння сутності комунікативних процесів у культурі, діалогічної природи культури як інтерактивного феномену, механізмів, форм та закономірностей взаємодії культур, динаміки та семіотики міжкультурного діалогу, формування у аспірантів системних знань з основ культурної комунікації.

Завдання дисципліни «Комунікативні виміри культури»:

- осмислення сукупності наукових підходів до аналізу теорії комунікації, дискурсу, діалогу та акультурації; порівняння різних концепцій діалогістики у міждисциплінарному контексті;
- знайомство з моделями культурної комунікації з обґрунтуванням їх можливостей у вирішенні конкретних наукових проблем;
- вироблення якостей феноменологічної нейтральності, герменевтичної здатності до інтерпретації та емпатії, комунікативні навички організації та проведення спілкування на засадах поваги і терпимості;
- знайомство з теоретичною проблематикою сучасних культурологічних досліджень;
- знайомство з концепціями основних сучасних шкіл культурної комунікації;
- використання методик діалогу та комунікації у здійсненні філософсько-культурологічних досліджень;
- формування здатності до ціннісної рефлексії власної культурної ідентичності крізь призму буття Чужого та Іншого.

Зміст дисципліни. Загальні підходи до осмислення сутності культури в сучасній культурології. Діяльнісний (діяльнісно-комунікативний) підхід до культури та його особливості. Спілкування та діалог у функціонуванні культури. Поняття комунікації. Культурна комунікація та її специфіка. Поняття «мов культури» та їхня характеристика. Форми взаємодії особи і культури: Патологічні форми: культурний шок, маргінальна особистість, нарцисична особа; Інкультурація та її рівні; Соціалізація та її різновиди в суспільстві. Культурні орієнтації в різних типах культур. Концепції нерівноправності культур та їх критичний огляд. Поняття культурної ідентичності. Механізми ідентифікації. Історичні форми розвитку культурної ідентичності. Вияви та типологія сучасних форм культурної ідентичності. Ідентичність та міжкультурна комунікація як філософська проблема.

Структурні механізми функціонування символічного устрою культурного універсуму. Специфіка міжкультурних комунікацій в цивілізаціях Заходу та Сходу, за діахронією (хронологічний підхід) та синхронією (регіональний підхід). Багатоманітність способів концептуалізації поняття діалогу як взаємопроникнення смислів культури. Способи об'єктивації культурних смислів у вчинках, текстах, цивілізаційних парадигмах. Види діалогу (інтерсуб'єктивний, інтеркультурний, інтертекстуальний). Динаміка діалогу як діалектику комунікативного руху від самоті через Іншого до самоті. Символічні іпостасі комунікативного процесу (Чужий, Інший, Третій, Ближній). Діалогічна методологія культурологічного аналізу суб'єкта культурної творчості як носія транскультури та кроскультурної ідентичності крізь призму філософської антропології, філософії освіти, феноменології та теорії дискурсу.

Опанувавши зазначений курс, аспірант повинен **знати:**

- основи діяльнісно-комунікативного підходу до культури, ціннісні параметри культури та їхні комунікаційні властивості;
- структурні механізми функціонування символічного устрою культурного універсуму;
- соціокультурний контекст інституціалізації та концептуальні основи діалогічної філософії як гуманітарної парадигми;
- специфіку міжкультурних комунікацій в цивілізаціях Заходу та Сходу, за діахронією (хронологічний підхід) та синхронією (регіональний підхід);
- багатоманітність способів концептуалізації поняття діалогу як взаємопроникнення смислів культури;
- способи об'єктивації культурних смислів у вчинках, текстах, цивілізаційних парадигмах; види діалогу (інтерсуб'єктивний, інтеркультурний, інтертекстуальний);
- динаміку діалогу як діалектику комунікативного руху;
- символічні іпостасі комунікативного процесу (Інший, Чужий, Ближній);
- діалогічну методологію культурологічного аналізу суб'єкта культурної творчості як носія транс-культурної та крос-культурної ідентичності крізь призму культурної антропології, філософії освіти, феноменології та теорії дискурсу;

вміти:

- на основі теоретичного знання комунікативної теорії та культурологічного дискурсу, філософії діалогу виробити толерантність до Іншого, критичність мислення, здатність до протистояння соціально-ідеологічним впливам, повагу до полікультурності та науково-методологічну культуру досліджень на основі плюральності та багатофакторності.

Місце у структурно-логічній схемі дисциплін: вибіркова дисципліна, викладається протягом 3 семестру.

Кількість кредитів: 3.

Форма контролю: залік – 3 семестр.

3.10. Соціокультурне проектування і прогнозування

Мета курсу: презентувати методологію та технологічні особливості соціокультурного проектування і прогнозування.

Завдання курсу: з'ясувати основні методологічні засади соціокультурного проектування як способу реалізації людини в культурі; аналіз соціокультурної ситуації як важливого фактора проекту; окреслити основні етапи технології проектування; виявити інноваційні чинники проектування різних типів.

Зміст курсу. Сутність і методологія соціокультурного проектування. Структура і мета соціокультурного проекту. Типологія проекту. Проектування як «модель ідеального майбутнього» і як спосіб реалізації людини в культурі і в світі. Футуристичний вимір проектування.

Проект як технологія. Культура і соціум як об'єкти соціально-культурного проектування. Аналітика соціокультурних ситуацій: регіональні та локальні особливості. Програмування та конструювання культурного середовища, способу життя, сфери життєдіяльності. Пріоритетні області проектування. Регіональні культурні програми і регіональна культурна політика: стратегія і тактика.

Проективний потенціал міста. Урбаністичні проекти. Місто як культурне середовище і культурна ситуація. «Мікроурбанізм». Нова міська антропологія. Близькість, близькість спільнот як культурний чинник міста і соціально орієнтованого проектування. Культура міського егоїзму. Культурна акція.

Логіка і технологія розробки соціально орієнтованих проектів. Ігрове проектування. Проект як інновація. Інноваційна ситуація і культурне проектування. Технологія роботи зі спонсорами. Бюджет проективних процесів. Типи ресурсів. Фінансовий план. Маркетингові плани і перспективи.

Проектна документація.

Опанувавши зазначений курс, аспірант повинен **знати:**

- сутність та методологію соціокультурного проектування;
- основні принципи соціокультурного проектування;
- технології соціально-культурної та інноваційної діяльності;
- основні етапи розробки та реалізації соціально-культурних програм та проектів;
- стратегії фінансування проектів;
- типи соціокультурних проектів;

вміти:

- аналізувати соціально-культурну ситуацію;
- діалектично і динамічно поєднувати управлінські та культурні аспекти діяльності в процесі проектування;

- використовувати адекватні проектні моделі та управлінські інструменти до конкретного культурного матеріалу та регіональної ситуації;
- формувати регіональні та локальні соціально та культурно орієнтовані проекти;
- осмислювати проект у стратегічній перспективі розвитку особистості, спільноти, міста, регіону і т.д.;
- виявляти інноваційні потенції соціокультурної ситуації у контексті проекту.

Місце у структурно-логічній схемі дисциплін: вибіркова дисципліна, викладається протягом 3 семестру.

Кількість кредитів: 3.

Форма контролю: залік – 3 семестр.

3.11. Культура постмодерну

Мета навчальної дисципліни «Культура постмодерну»: ознайомити студентів з основними тенденціями новітньої культури та її теоретичного дискурсу.

Завдання дисципліни «Культура постмодерну»:

- знайомство з основними методологічними підходами постсучасного культурологічного дискурсу;
- вивчення основних тенденцій постмодерної культурної ситуації;
- з'ясування філософсько-естетичних ідей постмодерної практики у різних сферах культури і суспільства;
- аналіз актуальних процесів у мистецько-естетичній сфері, виявлення основних тенденцій, ідей, концептуальних стратегій, перспектив, потенційного змісту;
- окреслення ідейних та ідеологічних тенденцій у сучасній культурі, її перспективних процесів;
- формування навичок критичного й аргументованого підходу до проблемних ситуацій сучасної культури, вміння їх адекватно осмислювати, акцентувати певні змісти та перспективи вирішення

Зміст дисципліни. Постмодерн як особливий погляд на світ, міф власного самопояснення. Премодерн, модерн, постмодерн як концептуальна рамка, духовні ситуації європейської культури.

Перехід до постіндустріального (інформаційного) суспільства. Витоки постмодерну. “Історія про історію” (У. Еко). Фантасцієнта. Постмодерністська чуттєвість. Маргіналізм як усвідомлена установка на периферійність, пограничні феномени культури.

Криза метафізичних, світоглядних, духовних ідеалів та підвалин епохи модерну. Занепад колективного ентузіазму. Байдужість до політики. Відмирання суспільного. Тотальна індивідуалізація. Егоцентризм мас.

Екоцидний та інформаційний чинники сучасної цивілізації. Моральний фактор як рівень зрілості соціально-етичної свідомості. Процеси тоталітаризації, об’єктивації, стандартизації,

уніфікації, «особистізації» в сучасному суспільстві.

Штучний інтелект як один з пріоритетних наукових напрямків у моделюванні інтелектуальних сфер людської діяльності. Штучний інтелект як особлива наукова метафора, що позначає можливість переходу на якісно новий рівень мислення, спробу трансформації стереотипного мислення “одномірної людини”. Футуристичність та прогностичність проблеми штучного інтелекту.

Методологічна установка постмодерну на фрагментарність, нестабільність, випадковість, незворотність, відсутність (не присутність) і т.ін. Майбутнє і минуле з топосу різноманітних альтернатив. Самореалізація і самотворчість: можливість “переописати” (Р. Рорті) “свою” історію. Постструктуралізм. Семіотична методологія. Футурологія. Методологічний підхід до міжперсонального діалогу. Шизоаналіз. Логіка “або – або” та логіка “і...і...і”...

Ф.Ніцше і не-класичний досвід філософування. Критика метафізичного стану філософії і пошуки шляхів “одужання” європейської свідомості.

Інтерактивна природа та соціальний контекст дискурсу. Дискурс як текст в аспекті події, актуалізація його потенційних смислів, механізм можливості збування тексту. Письмо як “слід мови, живого голосу мислення” (Ж. Дерріда). Книга як один із способів вираження і фіксації людської думки. Типи книги. Різома.

Текст і твір. Онтологія тексту. Текст і метафора. Кінець філософії як метафізики. Подолання метафізики в філософії М. Фуко. Наративізм Ж. Ліотара. Прагматизм Р. Рорті. Реконструкція в творчості Ж. Дерріди. М. Хайдеггер про майбутнє філософії. Хабермасівський проект «продовження віку філософії».

Модернізм, авангард, постмодернізм як смислові ланки цілісного культурного розвитку. Дискурси раціоналізму та ірраціоналізму в сучасній культурі.

Досягнення науки і техніки і сучасний арт-простір. Трансформація об'єкта і процесу сприйняття у мистецтві. Технологічний конструктивізм. Кардинальна зміна художнього мислення. Комп'ютеризація і технологізація мистецьких практик. Комп'ютерна графіка.

Опанувавши зазначений курс, аспірант повинен **знати:**

- основні концепції некласичної парадигми культури і культурології;
- основні тези постмодерну, їхні інтерпретації в культурі та культурології (текст, смерть автора, фантасцієнта, постмодерна чуттєвість, симулякр, письмо, сингуляр, шизоаналіз, іронізм тощо);
- основні методологічні ідеї та концепції сучасної культур-рефлексії;
- передумови становлення постмодерної культури, її взаємозв'язок із попередніми культурними періодами;
- концептуальні поняття і категорії постмодерного дискурсу та їх новітні аберації;
- сучасні мистецькі практики та їхні естетичні платформи та засади;
- актуальні тенденції постсучасної культури і їхні інтерпретації в культурології;

вміти:

- аналізувати сучасну культурну ситуацію у контексті новітніх методологічних тенденцій;
- порівнювати класичну і неklasичну парадигми культури;
- визначати пост сучасні характеристики мистецьких практик;
- окреслювати цілісний образ нового типу культури і мистецтва в онтологічному зв'язку із попередніми культурними епохами.

Місце у структурно-логічній схемі дисциплін: вибіркова дисципліна, викладається протягом 4 семестру.

Кількість кредитів: 3.

Форма контролю: залік – 4 семестр.

Програма розглянута на засіданні кафедри культурології СНУ імені Лесі Українки, протокол № 1 від 14 травня 2020 року.

Гарант освітньої програми,
завідувач кафедри культурології

д. філос. н., проф. Головей В.Ю.

та затверджена вченою радою факультету культури і мистецтв СНУ імені Лесі Українки, протокол № від « » 2020 року.

Голова вченої ради і декан факультету

канд. мист., доцент Охманюк В.Ф.